

בימה למהפכה

וסכוננת לעצמה את סרינת-ה הוה. הוא מלגלג לבאריקאדות ומתפעל מטיב הסניד נון של המדינה. לבסוף הוא אומר לתור סאט הנשרר מסגו: אצנם הננו מאוחדים במטרה אולם ריבנו ספירות, תוסאם הולך לבקש את אהובתו מבית האסורים. אולם היא דוחה אותו מעליה כעבור זמן-מה, כי — לפי דבריה — אין כיום מקום למסויסנטים וצריך לרקריש את כל הכחות כשביל יעבורה ובשביל המלחמה, קרי המלנה. תוסאם בא לכלל רעה, כי כל העולם כילו הוא מסורף ואין איש מהרהר אחרי העות-המלחמה, הדוד הצעיר נבוכ-הרוח מפקיה את עצמו לתנאות ולשעשועי אספורת, אולמי הספירות המים פטפוט תפל על פלטפורמות, ויופרי-בחדות, מושבי סניסטרס, הוא פוגש כחברו מאז קרול, אשר המיד את סהמכניות הקורפנת, במלח-סת-בחירות לשיבת המלנה הקומוניסטית. תוסאם מחליט לרצוח את המיניסטר קילמן, ובעונה הזו מחלפים גם על מעשה רצה זה בחיני המלקישה, תוסאם בא להוציא את זממו לפועל ומצא את קילמן מתעלם בחברת בעל תעשיה וגרולי-הכיס, ובאותו רגע נופל קילמן מת-ומס ברסו מכרוו של פשיסט, תוסאם וחבריו נחשף דים ברצח והמשפדה שמה אותם במאכר, פה שלח תוסאם יד בנפשו, ובת-כול יוצאת וזכרות: העולם חייב כתמורה! זהו ספור המעשה וזתה באה עפרת הרזיסורית בתוספת תהלכות נדוד לוח, מחזות המונים באמצעות הסילם, ההערכה של ההצנה היא שונה: בחונן הבורגנות כותבים (גראם עכא' של בעלי תעשיה): בהצנה זו היו הקומוניסטים בינם לבין עצמם, בהצנה הם נתכוונו להציע את הפרוגרם המפלגתי לאורחים, וכך ההצנה לא היתה בעיניהם אלא הכרזה מפלגתית גרידא, אם מר פיסקאטור הרפס בראש הקדמתו לתכנית ההצנה, כי התיאטרון שלו לא נוסד למעשה פוליטיקה, הרי מחובתו לידך בחוצות ברלין ולבקש אחרי אנשים, אשר יאמינו בדבריו אלה, אמנות בלתי פוליטית אינה קיימת כיום בתיאטראות וחיתי ליה לפיסקאטור ולסולר להכריז על השקפת העולם שלהם, אולם העזון מלניג דרך ההצנה ומסיים: המחזה המדאני שבהצנה זו היה לא המחזה נוסו ולא האינסצניצה, כי אם התרועה הסיערת שבמחיאות כסים של הנוצר הקומוניסטי, כל כשרונו של מר סולר לא יספיק כדי חכור סמירה נאותה על המחזה הזה, לעומת זה מתכת, רוטה פהנה: מה שנעשה חכך פסיכולוגי על הבימה הבורגנית, הופך תחת ידו של פיסקאטור להיות מאורע היסטורי, והקלסנקספי, עתונם של הסוציאליסטים הכלתי הלוים סטיח כלפי המצנה הזו ואומר: פיסקאטור אומר באמצעות התיאטרון שלו להלהיב ולעשות נמשות למהפכה והוא סובר, כי הדרך להעלאת היסוד המהפכני בנפש האדם, שהיא הקשה בדרכים, נכבשת עיי השימוש באמצעים מכניים.

דומה שהפולמוס ספביג לתיאטרון החדש והצנתו הראשונה הוא ער מאד, כי בברלין נערך גם מטעם התיאטרון נשף ויכוחים בניכחותו של קהל רב-ראשים, אשר השתתף בו גם המתכנר עצמו.

השנה, לראשית העונה, נפתח בברלין תיאטרון חדש, מיוחד כמינו, בשם, בימת פיסקאטור, בימה זו זכתה טיום צאתה לאויר העולם (עוד קודם לכך), לתשומת לב מיוחדת, לתשבתות ולדגרי קלם, ואלה תולדות הבימה החדשה: ארוין פיסקאטור, רזיסור צעיר ומחנן ביותר, שנדל על ברכי המאלקס-ביהנעי המפורסמת נהסדרות תיאטרונת סוציאליסטית, ששמונים אלף חברי לה, המצינה על הבמה יצירות המופת, מכלי לתשתענר לצרכי תעמולה מדינית יצא לתרבות, שמאלית, בשאלות הצבוריות ובחפיסת עיני הבימה, וכיון שנעשה לו צר המקום בכתלי המאלקס-ביהנעי הלך ובנה לו בימה לעצמי, בימה זו, שאף היא נחשבת לנצר כנוע המאלקסביהנעי, אומרת להכניס את שאלות היום ואת סערות החיים הצבוריים לתוך ההצנה הדרמטית, גם מבחינת החוכן גם מבחינת אמצעי ההצנה היא סתירה לעצמה מה שאסרו על עצמן הביטות האחרות: שמוש בסרט הראינוע בעצם ההצנה הדרמטית, פעולות שונות במחזה בעת ובעונה אחת, אפקטים אניטציוניים (תמונת לנין המהו) וכו', הבימה נתמכת על ידי קומוניסטים וסוציאליסטים שמאליים.

לפי שעה הולכת הגימה ומצינה, מערב לערב, חיון אחד: דרמה חדשה מעטו של ארנסט טולר: הפלא, אנו חיים! הדרמה, החלשה כשהיא לעצמה, והמתובלת במיטב כשרונו של הרזיסור, מעכירה לפני הצופה, במשחקם של שחקנים משובחים (בהם גם אלכסנדר גראנאך) ובאמצעים טכניים רבים ושונים את המרגייה של המציאות הנרמנית במשך שמונה שנים, החל מראשית המהפכה ועד הימים האחרונים:

המשה פועלים מהפכנים — שתי נשים ושלושה נכדים נאצרים בתאיכלא צר לאחר שנדרונו למיתת כית-דין והם מחכים למוצא-אפיו של נשיא-המדינה, אחד מש"י די הצבא מכיא את הבשורה: כל הנדונים זולת אחד, קילמן שמו, קבלו חנינה, לשמע הידיעה הוואת נטרפה דעתו של הפועל ישר הלב תוסאם, כל הנדרונים עוזבים מורכניראש את תל כלאם ונשאר רק קילמן, אחרי צאתם שריהצבא סודי דיע לו כי גם כן שנתו נתקבלה והוא מקוה כי קילמן יהפוך זור להיות אזרח נאמן למדינה, קילמן מדה לו על דבריו, כעבור שמונה שנים עוב תוסאם את בית המסוגעים והוא הולך לבקש אחרי חברו, אחיו לציה קילמן ולתסיהתו הוא מוצא אותו משמש כבהונת מיניסטר, המיניסטר התגרף מלבו משכבר הודי הסרד והוא עובר שכם אחד עם גרולי-התעשיה ובתוסיע לפניו מסלרת של הפועלים הכימיים — סרם גם חברה אחת שישבה אתו בבית הכלא — שאינם רוצים לעבור יותר משמונה שעות הוא עונה בחריפות: הפועלים מוכרחים לותר לטובת-המדינה, כאן סופיע תוסאם כריח נעלמה סימי קדומים, אשר זכרם נשתכח כליל, שאלתו התמימה והראשונה למיניסטר היא ער כמה השביל לצל את המננת המס-שלתי לטובתו של מעמד הפועלים, אולם קילמן עונה בשקט: לא, הנני שבד בש"י כיל המדינה כשהיא לעצמה, תוסאם מתהיחל ומזכיר לו את הרעיונות משכבר, אולם המיניסטר עונה: אתם עורכים הזיג על מדינת-העתיד והראקציה באה